

Oponentský posudek diplomové práce

Název: Analýza guerillových hnutí Sendero Luminoso a FARC v kontextu teorie řešení konfliktů

Autor: Miloš Exnar

Posuzovaná diplomová práce je velmi kvalitním textem, v němž autor prokázal nejen přehled ve zvoleném tématu, jímž bylo ukončení konfliktů peruánské a kolumbijské vlády s guerillovým hnutím, nýbrž také schopnost systematického postupu a analýzy. Ačkoliv se cíl práce zprvu jeví jako poněkud málo ambiciózní, jeho následné rozpracování autorem do konkrétních podotázek mu dodává na relevanci. Ta se ještě zvyšuje s ohledem na ospravedlnění práce, jež poukazuje na konkrétní praktické implikace výzkumu.

Podrobný úvod, v němž nechybí časové vymezení práce, popis základní teoretické kostry a klíčových děl, je následován teoreticko-metodologickou částí, kde se autor nejprve věnuje komparativní metodě, kterou zvolil pro analýzu dat. Volba dané metody a její popis jsou zcela pochopitelné, avšak panuje zde určité zmatení, jaký konkrétní typ komparativní metody autor nakonec využije, neboť nejprve hovoří o synchronní a poté o diachronní komparaci, přičemž konkrétní kritéria srovnání zůstávají v obou případech spíše v obecné rovině, což se následně promítá také do analýzy. V tomto ohledu není například jasné, jak autor bude konkrétně zkoumat patovou situaci, neboť ani délka konfliktu ani počet obětí nám není schopna odhalit vnímání aktérů o bezvýchodnosti situace a nemožnosti zvítězit, která je dle autora a jím zvolené teorie předpokladem pro hledání alternativních řešení ukončení konfliktu. Jako nadbytečné se mi také jeví autorovo přihlášení se ke komparativní metodě nejvíce podobných případů, neboť zaprvé jeho práce nemá ambici kauzálního usuzování, pro které je kontrola alternativních vysvětlení (proměnných) zásadní a zadruhé jeho argumentace o podobnosti případů je více než stručná bez nějakého přesahu k následné analýze.

Teoretická opora práce je naopak zvolena adekvátně a velmi solidně rozpracována, neboť pracuje s relevantními a zásadními autory v daném tematickém poli, podrobně se věnuje vymezení všech důležitých a v práci využívaných konceptů a současně si udržuje úsporný charakter. K této části nemám zásadnějších připomínek. S tím souvisí, že autor pracuje s velkou zdrojovou základnou, přičemž ocenitelný je zejména jeho důraz na anglofonní a především hispanofonní zdroje.

Pokud jde o samotnou analýzu, je třeba ocenit, že autor postupuje systematicky, využívá koncepty představené v teoretické části a po celou dobu směřuje k naplnění cíle své práce. Drobná výtka směřuje k počátečním ateoretickým kapitolám popisujícím ukončení daných konfliktů, které by již mohly představovat dané konflikty optikou zvolených teoretických konceptů, neboť takto jsou čistě deskriptivního charakteru a mnoho faktů zde řečených se poté znovu opakuje v dalších částech práce. Druhá a poslední výtka směřuje k místy problematické interpretaci dat ze strany autora. Především se jedná o spekulativní charakter části věnující se analýze již zmiňované patové situace, kdy by měl autor systematictěji a důsledněji předkládat důkazy o zvyšujících se nákladech pokračování války u obou stran konfliktu, a nikoliv pouze poukazovat na vleklost konfliktu a snižování pomoci ze strany USA (tedy například o kolik pomoc klesala, v jakém konkrétním období apod.). V tomto ohledu například existují výzkumy, jež dokládají, že s militarizací konfliktu za vlády Uribeho se konflikt pro guerillu stával stále nákladnějším, protože se zintenzivnilo také násilí proti civilistům, kdy FARC potřeboval více prostředků pro pokračování válečného úsilí (Hough 2011). Právě takovéto typy výzkumů by mohly ještě více podpořit základní argument autora dodáním dalšího důkazního materiálu. Autor navíc deklaroval diachronní komparaci, tu zde však hledáme marně, což souvisí právě s obecným charakterem kritérií komparace definovaných v teoretické části. Jako zavádějící interpretace se jeví také autorovo odmítnutí Zartmanovy premisy v případě Peru, neboť se zdá, že výzva Guzmána k mírovým jednáním přichází právě v době, kdy vítězství pro Světlou stezku bylo ztraceno a vláda daná jednání odmítla, neboť již byla ve vítězné pozici. Tudíž na základě daných dat buď danou premisu posuzovat nelze anebo ji tato data spíše potvrzují, ačkoliv obrácenou logikou.

Celkově však hodnotím práci pozitivně, neboť práce je koherentní, autor postupuje transparentně a systematicky, vhodně volí teoretický rámec a využívá množství zdrojů především zahraniční provenience.

Práci proto doporučuji k obhajobě.

Barbora Vališková

Ve Vrchlabí 16.5.2024

